

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-28

Defensieraad

Nr. 58

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 maart 2010

Tijdens een informele bijeenkomst van de EU-ministers van Defensie in Palma de Mallorca (24–25 februari 2010) kwamen verschillende onderwerpen op het gebied van het Gemeenschappelijk Veiligheids en Defensie Beleid (GVDB) aan de orde. De vergadering werd voorgezeten door de Spaanse minister Carme Chacón Piqueras. Nederland werd vertegenwoordigd door staatssecretaris De Vries. De Hoge Vertegenwoordiger Ashton was wegens een bezoek aan de Oekraïne en een bespreking met de Russische president Medvedev afwezig, maar zij is door het Spaanse Voorzitterschap geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg. De Hoge Vertegenwoordiger zal op 26 en 27 april wel het formele overleg van de ministers van Defensie, in het kader van de Raad Buitenlandse Zaken, voorzitten.

Operaties

Althea

De operatiecommandant van operatie Althea, generaal McColl, informeerde de ministers over de voortgang van de operatie. Conform de raadsconclusies van 25 januari jl. zal de nieuwe taak op het gebied van training en capaciteitsopbouw van de Bosnische krijgsmacht worden geïntegreerd in de huidige operatie. Nederland is van plan hieraan een bijdrage te leveren. In de komende periode zal worden bezien op welke manier het executieve deel van de operatie – indien de omstandigheden daarom vragen – na 2010 kan worden voortgezet.

Atalanta

De plaatsvervangend directeur-generaal van het *Crisis Management and Planning Directorate* (CMPD), Arnould, benadrukte de noodzaak om het juridisch raamwerk van operatie Atalanta verder te verbeteren. Met Kenya en de Seychellen zijn reeds goede resultaten geboekt, maar om duurzaamheid te garanderen moet een regionale aanpak tot stand komen.

Nederland maakte in dit verband melding van de gedwongen vrijlating van de dertien verdachten aan boord van Hr.Ms. Evertsen en verwelkomde alle inspanningen om landen in de regio zover te krijgen verdachten over te nemen. Verder noemde Nederland de mogelijkheid van de oprichting van een internationaal mechanisme voor de berechting van piraterij in de toekomst.

Operatiecommandant Hudson meldde dat de eenheden die deelnemen aan operatie Atalanta het mandaat nog altijd met succes vervullen. De samenwerking met de Navo en de *Coalition Maritime Forces* (CMF) heeft voor een goed gecoördineerde, permanente presentie in het operatiegebied gezorgd.

De voorzitter van het EU Militair Comité (EUMC) riep op tot een spoedig besluit over de verlenging van operatie Atalanta na december 2010, idealiter met een periode van twee jaar in verband met de lange planningstermijnen van de Europese marines.

VPD's

In de geannoteerde agenda van de EU-informele informeerde ik u over de brief die Nederland van het Operationeel Hoofdkwartier ontving over het gebruik van *Vessel Protection Detachments* (VPD's) in operatie Atalanta. Deze brief beschrijft hoe de operatiecommandant de militaire beveiligingsteams wil gebruiken tijdens escortes van WFP- en AMISOM-transporten en van andere kwetsbare schepen. Een VPD aan boord van een kwetsbaar schip kan een eventuele aanval van piraterij afschrikken of vertragen. Het voordeel van het plaatsen van een VPD aan boord van een te escorteren schip is dat de marine-eenheid meer tactische vrijheid en flexibiliteit heeft om gelijktijdig andere taken uit te voeren. Het maakt het ook mogelijk om meerdere schepen gelijktijdig te beveiligen. De operatiecommandant stimuleert daarom de inzet van deze teams en vraagt de EU-lidstaten in de brief een VPD aan de operatie bij te dragen of een VPD van een ander land op hun marine-eenheid toe te laten.

Deze methode sluit aan bij de Nederlandse praktijk. Nederland heeft standaard een eigen VPD aan boord van een deelnemende marine-eenheid, dat bij escortering wordt ingezet op het te begeleiden schip. Daarnaast zal Nederland op verzoek van Malta een Maltees VPD faciliteren aan boord van het amfibisch transportschip Hr.Ms. Johan de Witt, dat vanaf medio april tot en met eind juni deelneemt aan operatie Atalanta. Het Maltese VPD zal onder dezelfde voorwaarden – dat wil zeggen uitsluitend onder begeleiding van Hr.Ms. Johan de Witt – worden ingezet. De afspraken tussen Nederland en Malta zullen nader worden vastgelegd.

Omdat de brief geen melding maakt van de inzet van zelfstandig opererende militaire VPD's aan boord van schepen die niet worden geëscorteerd, was het op voorhand niet duidelijk of de brief de uitkomst betrof van het onderzoek waar Nederland herhaaldelijk op had aangedrongen. Op verzoek van de staatssecretaris gaf operatiecommandant Hudson een toelichting op de brief. Hij legde uit hoe hij militaire VPD's wil inzetten tijdens de escortering van WFP-, AMISOM- en andere kwetsbare schepen. In dit verband noemde hij ook de noodzaak om sneller tot *flag state agreements* te kunnen komen met de vlaggenstaten van deze schepen. Op de specifieke vraag naar het mogelijke gebruik van zelfstandige militaire VPD's antwoordde de commandant dat hij hier geen voorstander van was, omdat hij te allen tijde verantwoordelijk is voor zijn militairen en hij hun welzijn alleen kan garanderen wanneer er een schip in de buurt is dat bijstand of medische hulp kan bieden. Dit schip hoeft niet langszij te varen, maar kan zich ook op enige afstand van het te begeleiden schip bevinden.

De mogelijkheid van de inzet van zelfstandige militaire VPD's zal in Europees verband niet verder worden onderzocht. Naast het feit dat de operatiecommandant er niets voor voelt, blijven de belemmeringen en risico's waar ik eerder op wees bestaan. Wel komt de voorgestelde methode in zekere zin tegemoet aan de wens van de Kamer de kwetsbare schepen meer directe bescherming te bieden. Het structurele gebruik van militaire VPD's tijdens escortes zorgt er immers voor dat de escorterende marine-eenheid meer vrijheid van bewegen heeft om gelijktijdig ook andere taken uit te voeren. Hierbij kan worden gedacht aan het beschermen van een tweede schip, het uitvoeren van patrouilles, *search and rescue*-taken of interventies bij aanvallen van piraterij. Dit alles op redelijke afstand van het te escorteren schip, dat een VPD aan boord heeft om een eventuele aanval direct te kunnen afslaan of vertragen.

EUTM Somalia

De ministers spraken hun steun uit voor de nieuwe militaire EU-trainingsmissie voor Somalië (EUTM). Het Spaanse voorzitterschap meldde dat volgens de huidige planning de *Initial Operational Capability* (IOC) van de missie medio april zal worden bereikt. Dit betekent dat de training van de eerste groep van 1000 soldaten op 1 mei 2010 in Oeganda van start kan gaan. De soldaten zullen na hun training deel uitmaken van de Somalische veiligheidsstroepen, onder leiding van de *Transitional Federal Government*. Als kritische capaciteiten voor de ontplooiing van de missie werden de medische voorzieningen en evacuatiecapaciteit genoemd. Zowel door de plaatsvervangend DG CMPD als door het Verenigd Koninkrijk werd gewezen op het belang van een goed werving- en selectieproces en een adequaat mentoringmechanisme. Dit sluit aan bij de Nederlandse positie aangaande de missie. Volgens het CMPD vormde de betaling van salarissen nog de grootste uitdaging.

Haïti

Enkele ministers spraken in Mallorca de wens uit de respons van de Europese Unie op de aardbeving op Haïti in januari 2010 te evalueren, inclusief de inzet van militaire middelen ter ondersteuning van de civiel-geleide hulpinspanningen. Volgens sommige ministers bestond er ruimte voor verbetering in de wijze waarop dit was gecoördineerd. De Hoge Vertegenwoordiger Ashton werd uitgenodigd hiervoor voorstellen te doen.

Verdrag van Lissabon

Deze informele bijeenkomst van de ministers van Defensie was de eerste sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. De ministers stonden stil bij de bepalingen die gevolgen hebben op defensiegebied. Zij waren overwegend van mening dat de ministers van Defensie, binnen de Raad Buitenlandse Zaken, zelfstandig besluiten zouden moeten kunnen nemen op gebieden onder hun directe verantwoordelijkheid. Dit betreft in het bijzonder de militaire capaciteitsontwikkeling en de gereedstelling van militaire eenheden voor operaties. Ook de Permanent Gestructureerde Samenwerking (PGS) op defensiegebied kwam aan de orde. De meningen van de ministers liepen hierover uiteen. De Franse minister Morin was het meest uitgesproken in zijn opvatting dat de PGS mogelijkheden bood om verdere stappen te zetten in de richting van een geïntegreerde Europese defensiecapaciteit. Ook vond hij dat onder de PGS een EU-militair hoofdkwartier zou moeten worden opgezet. Andere ministers bepleitten vooral het inclusieve karakter van de PGS, waaraan alle landen in beginsel moeten kunnen meedoen. Het Voorzitter-

schap concludeerde dat de discussie over de PGS nog verder voortgezet zal moeten worden.

EU-Navo

In het bijzijn van de Secretaris-Generaal van de Navo Rasmussen werd de EU-Navo samenwerking besproken. Rasmussen deed daarbij enkele concrete voorstellen tot verbetering, bijvoorbeeld met betrekking tot de coördinatie van capaciteitsprojecten en het stimuleren van samenwerking tussen de Navo-landen die geen lid zijn van de EU, in het bijzonder Turkije, en het Europees Defensie Agentschap. Nederland sprak zijn steun uit voor deze voorstellen. In het algemeen waren de ministers positief over het nemen van een aantal pragmatische maatregelen die de informele samenwerking tussen de EU en de Navo zouden kunnen verbeteren. Dit met het doel een positieve sfeer te creëren waarin op langere termijn hopelijk een meer structurele verbetering van de relatie tot stand zou kunnen komen.

Capaciteiten

Op het gebied van capaciteitsontwikkeling werd in het bijzonder stilgestaan bij de voortgang in de coördinatie tussen de civiele en militaire capaciteitsontwikkeling. Het Zweedse Voorzitterschap heeft eind 2009 geïnventariseerd welke capaciteiten voor civiele en militaire missies overlappend zijn. Hierbij kan gedacht worden aan communicatie-apparatuur, strategisch transport en beschermende maatregelen. Dit voorjaar zal het CMPD een concreet werkplan presenteren om de mogelijke synergie te benutten.

Op voorstel van het Spaanse Voorzitterschap werd ook gesproken over de verdere uitwerking van maritieme samenwerking binnen Europa, waarbij gestreefd zou kunnen worden naar een Europese maritieme veiligheidsstrategie. Deze discussie zal de komende maanden nog voortgezet worden. Bij het uitwerken van deze plannen zal in ieder geval nauw moeten worden samengewerkt met de Europese Commissie.

Na afloop van de sessie over capaciteiten hebben Frankrijk, Duitsland, België en Nederland in aanwezigheid van de aspirant-deelnemers Luxemburg en Spanje het startsein gegeven voor het *European Air Transport Command* (EATC), dat op vliegbasis Eindhoven zal worden gevestigd. De samenwerking tussen de landen is erop gericht de luchttransportcapaciteit van de EU te vergroten. Het EATC zal naar verwachting officieel worden geopend in september 2010.

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop